

Білан А. О.

*аспірантка кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8942-7809>*

Bilan Anna

*Postgraduate Student of the Department of Business Economics and Administration
Summy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko*

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ЯК СКЛАДОВОЇ СТРАТЕГІЧНОГО НАПРЯМУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ

Анотація. У статті проаналізовано організаційно-економічні засади фінансування освітньої сфери в Україні, стан фінансування загальної середньої освіти у Кролевецькій міській та Кириківській селищній територіальних громадах, складові діючого механізму розподілу освітньої субвенції. Виявлено та окреслено проблеми фінансування закладів середньої освіти, які потребують вирішення, обґрунтовано напрями удосконалення механізму розрахунку обсягів освітньої субвенції. Зокрема обчислення показника розрахункової наповнюваності класів учнями запропоновано здійснювати на основі даних реєстру дітей шкільного віку, які проживають у територіальній громаді, та під час розрахунку обсягу освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам і подальшого розподілу в межах територіальної громади, враховувати тип місцевості, де розташований заклад.

Ключові слова: механізм фінансування освітніх послуг, освітня субвенція, соціально-економічний розвиток освітньої сфери, мережа закладів освіти, соціальна інфраструктура, облік дітей шкільного віку.

Постановка проблеми. Одним з основних пріоритетних напрямів сучасної державної політики України є реформування системи освіти з метою вдосконалення та забезпечення якісної освіти. Мережа закладів і установ освіти в повному обсязі повинна задовольняти потреби в якісних освітніх послугах окремо кожної особистості й суспільства в цілому, а здобута в Україні освіта має бути конкурентоспроможною на європейському ринку, що зумовлює необхідність удосконалення механізму фінансування освітньої сфери, відповідно і вирішення проблем фінансової взаємодії держави та закладів освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним і практичним аспектам фінансового забезпечення освіти, зокрема механізму фінансування загальної середньої освіти, присвячено праці таких українських науковців, як С. Лондара [5], Л. Бенювської [1], В. Лойко, Л. Лукашенко [6], І. Каленюк, В. Гапон, О. Барабаш, К. Читаєвої [2], А. Литвинчук, А. Рамського [7], В. Кременя, В. Базилевича ін. Серед іноземних учених дослідженню питань фінансування системи освіти присвячені праці Г. Беккера, А. Ватера, Дж. Вейзе, Я. Герчинського [3], К. Ерроу, Дж. Кейна та ін. Науковцями сформовано теоретичне та практичне підґрунтя для дослідження сучасного стану, проблем та перспектив фінансування освітньої сфери. Проте підходи до організації ефективного розподілу фінансових ресурсів потребують детального дослідження.

Метою статті є аналіз стану фінансування освітньої сфери на прикладі Кролевецької міської та Кириківської селищній територіальних громад, діючого механізму розподілу освітньої субвенції. З урахуванням отриманих результатів виявити та окреслити проблеми фінансування закладів середньої освіти, які потребують вирішення, обґрунтувати напрями удосконалення його механізму.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальна середня освіта є основою для подальшої освіти і трудової діяльності населення, тому саме доступність і якість цього рівня освіти є визначальним для формування якіс-

ного кадрового потенціалу регіону, що буде конкурентоспроможним як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку праці. Одним із ключових напрямів розвитку освітньої сфери є пріоритетність державного фінансування та збільшення ролі органів місцевого самоврядування у фінансуванні освітніх послуг, подальше впровадження фінансової автономії закладів освіти. Відповідно до статті 58 Закону України «Про повну загальну середню освіту» фінансування здобуття повної загальної середньої освіти за рахунок коштів державного бюджету в комунальних закладах освіти здійснюється шляхом надання освітньої субвенції та інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам [9]. Застосування практики надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на освітні потреби є суттєвим кроком у розвитку освітньої галузі, оскільки сьогодні бюджетні видатки на освіту виступають основним джерелом фінансування освіти в Україні, система розподілу видатків є багаторівневою із розподілом між різними рівнями освіти. Найбільшою за обсягом є освітня субвенція на оплату праці педагогічних працівників, порядок та умови надання якої затверджено постановою КМУ від 14.01.2015 № 6 «Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» із внесенням змін упродовж наступних років [5]. Недостатня ефективність державних видатків на освіту зумовлена низкою чинників, на думку Л. Лукашенка основним з яких є недосконалість організаційно-управлінської структури. Фінансових ресурсів, які виділяються державою для надання освітніх послуг, не вистачає на покриття навіть базових статей витрат: заробітну плату та нарахувань на неї [6]. Одним із способів вирішення цієї проблеми є удосконалення механізму розподілу наявних фінансових ресурсів.

Погоджуємось з думкою Рамського А.Ю., що оновлення освітнього законодавства та проведенням реформи децентралізації суттєво змінився механізм фінансування закладів загальної середньої освіти. Перспективними

напрямами його розвитку стали удосконалення формули розрахунку освітньої субвенції з метою забезпечення рівного доступу до якісної освіти в різних регіонах і населених пунктах; створення умов для розширення державно-громадського партнерства на засадах співфінансування та спільного управління закладами освіти; удосконалення вітчизняного законодавства щодо регулювання запровадження автономізації закладів загальної середньої освіти [7]. Застосування такого підходу до розподілу коштів з державного бюджету є одним із способів впливу держави на органи місцевого самоврядування в частині формування ефективної і спроможної мережі закладів освіти та підвищення якості освітніх послуг, оскільки відповідність фактичних показників встановленим показникам розрахункової наповнюваності класів у закладах освіти окремої територіальної громади дозволяє не витратити додаткові кошти з місцевого бюджету на утримання шкіл з малою кількістю учнів. Погодимось з Лукашенко Л.В., що системне вивчення проблем розвитку освітньої сфери сьогодні неможливе без дослідження її фінансової спроможності. Інвестиції в освіту у світовій практиці є одним із найважливіших видів бюджетних інвестицій у соціальну сферу. Вектор політичної та фінансової стратегії України спрямований на подальшу розбудову національної системи освіти, яка сприятиме вихованню високоморального суспільства та висококваліфікованих спеціалістів, які забезпечать підвищення конкурентоспроможності країни на світовій арені [6, с. 68]. Відповідно до норм чинного законодавства, розподіл обсягу освітньої субвенції здійснюється на підставі розрахункового показника фінансового нормативу бюджетної забезпеченості, контингенту учнів ЗЗСО різних груп, навчального плану, заробітної плати, коригуючих коефіцієнтів, проте вважаємо, що формула розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами [8] потребує удосконалення. Детальніше проаналізуємо на прикладі двох територіальних громад Сумської області.

Протягом 2020–2022 років кількість початкових класів у закладах освіти Кириківської селищної та Кролевецької міської територіальної громади відповідає кількості дітей, які проживають на території відповідної громади, показники фактичної наповнюваності класів у міських школах Кролевецької міської ТГ зростали і у сільських закладах освіти суттєво знижувались. Разом з тим відповідно до формули розрахунку обсягу освітньої субвенції нормативний показник наповнюваності класів у ЗЗСО Кролевецької міської територіальної громади дещо зменшується і у 2020 році становив 19 учнів, у 2021 році – 15 учнів, на 2022 році – 16 учнів (табл. 1).

У ЗЗСО Кириківської селищної ради немає класів з наповнюваністю, що перевищує визначений законодавством норматив. Відповідно до формули розрахунку обсягу освітньої субвенції нормативний показник наповнюваності класів у закладах загальної середньої освіти Кириківської селищної територіальної громади в 2020, 2021 роках становив 13 учнів, у 2022, 2023 роках – 14 учнів. Водночас фактична наповнюваність класів територіальної громади в 2020 році становила – 13,21 особи, у 2021 році – 13,5 осіб, у 2022 році – 14,63 особи (табл. 2).

За період з 2018 до 2022 року фактична наповнюваність класів у ЗЗСО Кролевецької міської громади не перевищувала розрахункову, водночас внаслідок проведеної оптимізації у Кириківській селищній ТГ показник фактичної наповнюваності класів зріс, зокрема за рахунок того, що в одній зі шкіл фактична наповнюваність класів перевищувала нормативну та становила у 2020 році – 19,3 осіб, у 2021 році – 20,8 осіб, у 2022 році – 22,4 особи (рис. 1).

Дані щодо наповнюваності класів ЗЗСО дають підстави стверджувати, що протягом 2020–2022 років на 3,9% у Кролевецькій міській ТГ та на 8,4% у Кириківській селищній ТГ зменшилася кількість учнів, які здобували освіту у класах з наповнюваністю від 5 до 10 учнів, і відповідно на 3% та 4,2% – кількість учнів, які навчалися за

Таблиця 1

Кількість та темп приросту учнів ЗЗСО Кролевецької міської ТГ, обсяг та темп приросту субвенції з державного бюджету за період 2018–2023 рр.

Кролевецька міська ТГ	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Кількість учнів ЗЗСО	2 131	2 160	2 184	3 026	2 976	2 931
Тпр (%)	-	1,4%	1,1%	38,6%	-1,7%	-1,5%
Фактична наповнюваність класів	18,06	18,15	18,05	14,62	15,34	15,51
Розрахункова наповнюваність класів	19,0	19,0	19,0	15,0	16,0	16,0
Обсяг субвенції (тис. грн)	30 725	34 334,9	38311,3	81696,2	77644,8	64 930,9
Тпр (%)	-	11,7%	11,6%	113,2%	-5,0%	-16,4%
Субвенція на учня (грн)	14 418	15 896	17 542	26 998	26 090	22 157
Тпр (%)	-	10,2%	10,4%	53,9%	-3,4%	-15,1%

Джерело: зведено автором за даними МОН

Таблиця 2

Кількість та темп приросту учнів ЗЗСО Кириківської селищної ТГ, обсяг та темп приросту субвенції з державного бюджету за період 2018–2023 рр.

Кириківська селищна ТГ	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Кількість учнів ЗЗСО	558	561	515	502	459	439
Тпр учні (%)	-1,6%	0,5%	-8,2%	-2,5%	-8,6%	-4,4%
Фактична наповнюваність класів	11,39	13,05	12,56	13,21	13,50	14,63
Розрахункова наповнюваність класів	13,0	13,0	13,0	13,0	14,0	14,0
Обсяг субвенції (тис. грн)	11 253,3	12 564,1	12 586,6	15 727,8	14 358,9	11 991,3
Тпр субвенція (%)	16,4%	11,6%	0,2%	25,0%	-8,7%	-16,5%
Субвенція на учня (грн)	20 167	22 396	24 440	31 330	31 283	27 315
Тпр субвенція на учня (%)	18,3%	11,1%	9,1%	28,2%	-0,2%	-12,7%

Джерело: зведено автором за даними [4]

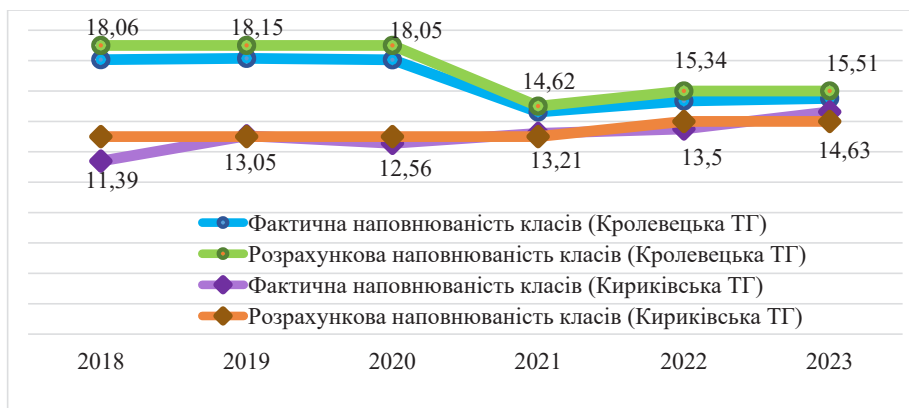

Рис. 1. Фактична та розрахункова наповнюваність класів ЗСО Кролевецької міської та Кириківської селищної ТГ за період у 2018–2023 роках

Джерело: побудовано автором за даними [4]

індивідуальною формою здобуття повної загальної середньої освіти у зв'язку з тим, що кількість здобувачів освіти не дозволяла утворити клас. Водночас у школах Кириківської селищної ради на 23,7% збільшилась кількість школярів, які здобувають освіту в класах з наповнюваністю від 16 до 30 учнів.

Аналіз статистичних звітів Кролевецької міської та Кириківської селищної територіальних громад про кількість дітей шкільного віку за 2020, 2021, 2022 роки дає підстави стверджувати, що у громаді не було дітей шкільного віку, які не навчалися для здобуття повної загальної середньої освіти, відсоток охоплення навчанням дітей шкільного віку у кожній громаді протягом останніх трьох років становив 100%, проте зважаючи на той факт, що у Кролевецькій громаді не було організовано ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку та учнів, а у Кириківській громаді облік дітей шкільного віку мав періодичний характер, така інформація у вказаний період може бути не повною.

Під час розрахунку субвенції з державного бюджету одним з визначальних показників є кількість учнів у громаді, динаміку змін кількості здобувачів освіти та обсягу освітньої субвенції відображено на рисунках (рис. 2, 3). Проте не враховується можлива кількість всіх дітей шкільного віку, тобто такі, що не учнями шкіл громади, але проживають на її території і мають здобувати повну

загальну середню освіту. У Кролевецькій міській територіальній громаді цей показник у 2019 та 2020 роках зростає трохи більше ніж на 1%, а у 2021 році аж на 38,6%, протягом наступних років періоду, що досліджувався, спостерігалася тенденція до їх зменшення, зокрема: у 2022 році на 1,7%, у 2023 році – на 1,5%, у Кириківській селищній територіальній громаді цей показник збільшувався тільки в 2019 році на 0,5%, протягом інших років періоду, що досліджувався, спостерігалася тенденція до їх зменшення, зокрема: у 2018 році на 1,6%, у 2020 році – на 8,2%, у 2021 році – 2,5%, у 2022 році – 8,6%, у 2023 – 4,4%. За даними Міністерства освіти і науки України [4] щодо розрахунку обсягу освітньої субвенції на 2023 рік показник майже співпадає з обсягом субвенції, розподіленої у 2018 році.

Протягом 2020–2022 років проблемним питанням Кролевецької міської територіальної громади залишається наявність закладів загальної середньої освіти, в яких середня вартість утримання одного учня перевищує середній показник вартості утримання у громаді в 2–6 разів. Середня вартість утримання одного учня в Кролевецькій міській територіальній громаді у 2020 році становила 31,4 тис. гривень. Водночас в 16 закладах загальної середньої освіти громади (80%) середня вартість утримання одного учня перевищувала середній показник у громаді та становила від 33,3 тис. гривень до 75,8 тис. гривень.

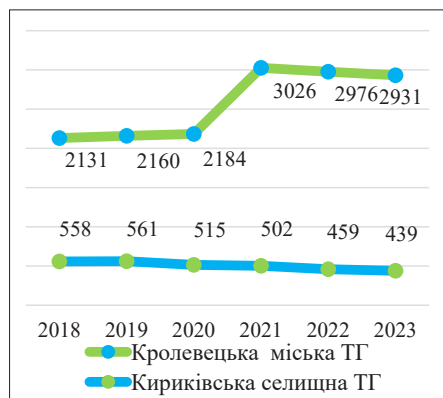

Рис. 2. Динаміка зміни кількості учнів ЗСО Кролевецької міської та Кириківської селищної ТГ за період у 2018–2023 роках (к-сть учнів)

Джерело: складено автором за даними [4]

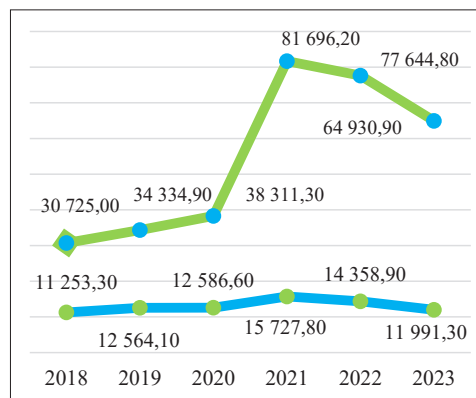

Рис. 3. Обсяг субвенції з державного бюджету на ЗСО Кролевецької міської та Кириківської селищної ТГ за період у 2018–2023 роках (тис. гривень)

Джерело: складено автором за даними [4]

У 2021 році цей показник складав 41,2 тис. гривень. У 14 ЗЗСО (78%) середня вартість утримання одного учня була більшою ніж у громаді, разом з тим у деяких закладах освіти перевищувала середній показник у громаді в 3-6 разів (від 102,8 тис. гривень до 236,7 тис. гривень). Планова середня вартість утримання одного учня у 2022 році складала 45,2 тис. гривень. Найбільша планова середня вартість утримання одного учня у ЗЗСО громади – 191,2 тис. гривень. У 2021 році внаслідок проведених заходів щодо оптимізації мережі та створення класів комплектів на 2,5% зменшилася кількість учнів, що навчаються за індивідуальною формою. Проте у 2022 році у зв'язку дією правового режиму воєнного стану і виїздом учнів на тимчасове проживання за кордон відсоток учнів, що навчаються за індивідуальною формою зріс на 1,3%.

Фактична вартість утримання одного учня в Кириківській селищній територіальній громаді у 2020 році становила 34,1 тис. гривень. Водночас у 2 ЗЗСО громади (50%) та 1 філії опорної школи вартість утримання одного учня перевищувала показник по громаді у 2–3 рази та становила від 53,7 тис. гривень до 90,7 тис. гривень. У 2021 році фактична вартість утримання одного учня в громаді складала 37,9 тис. гривень. У 1 ЗЗСО (33%) вартість утримання одного учня була більшою ніж по громаді майже у 3 рази та складала 96,69 тис. гривень. Фактична вартість утримання одного учня у 2022 році порівняно з 2021 роком зменшилася на 8% та складала 34,8 тис. гривень, у тому числі найнижчий показник – 28,3 тис. гривень та найвищий – 61,5 тис. гривень. Проведений аналіз свідчить про потребу зміни підходів до діючих механізмів фінансування загальної середньої освіти.

У своїх наукових дослідженнях Я. Герчинський для підвищення ефективності використання державних коштів та надання якісних освітніх послуг у сфері загальної середньої освіти пропонував зміни до формульного розподілу освітньої субвенції, основні критерії та фінансово-економічні важелі підвищення ефективності управління загальною середньою освітою на всіх його рівнях [3]. Проте науковець розглядає тільки загальний підхід,

структуру можливої формули та методологічні проблеми її розроблення та, незважаючи на значний науковий доробок, не розглянуто питання розмежування сільських і міських територій в межах однієї громади, а також необхідність врахування кількості дітей на певній території, а не всього населення.

Обсяг освітньої субвенції затверджується для бюджетів областей і територіальних громад та розподіляється між відповідними бюджетами на основі формули, затвердженої КМУ [7]. Для розрахунку обсягів субвенції використовуються дані про фактичну кількість учнів, які здобувають повну загальну середню освіту у комунальних та державних закладах освіти міської та сільської місцевості, гірських населених пунктах, розраховують наповнюваність класів, навчальні плани, кількість годин на ставку вчителя та середню заробітну плату, коригуючі коефіцієнти. У своїх дослідженнях Бенюк Л.Я. для вдосконалення фінансування закладів освіти за рахунок освітньої субвенції з державного бюджету пропонує переглянути коефіцієнти, що використовуються у формулі розрахунку освітньої субвенції та забезпечити гнучкість їх використання відповідно до динамічних змін у різних групах населених пунктів а також переглянути відповідність між існуючими групами класів (поділ за наповнюваністю) та встановленими коефіцієнтами [1]. На думку Я. Герчинського нормативна наповнюваність класів є найскладнішим елементом у формулі субвенції. Це пояснюється тим, що реальна наповнюваність класів у сільських районах України сьогодні не є раціональною [3, с. 123–124]. Одним з ключових показників є саме учнівський контингент закладів освіти, оскільки діти шкільного віку є основною категорією споживачів освітніх послуг за рівнем загальної середньої освіти, на оплату яких спрямовуються кошти освітньої субвенції. Водночас використання загальних даних про населення, зокрема й щільність та частку сільського населення у громаді на нашу думку віддаляють результати розрахунку від об'єктивного показника.

Ураховуючи викладене, вважаємо доцільним організацію і ведення органами місцевого самоврядування

Таблиця 3

Таблиця розрахункової наповнюваності класу учнями для бюджетів територіальних громад

Щільність учнів (к-сть на 1 км ²)	Кількість дітей шкільного віку, тис.														
	більше 20	від 10 до 20	від 8 до 10	від 6 до 8	від 5,5 до 6	від 5 до 5,5	від 4,5 до 5	від 4 до 4,5	від 3,5 до 4	від 3 до 3,5	від 2,5 до 3	від 2 до 2,5	від 1,5 до 2	від 1 до 1,5	від 0 до 1
Від 0 до 1,1	16,5	15,5	15,5	15,5	15,5	14,5	14,5	13,5	13,5	13	13	13	11,5	10	10
Від 1,1 до 1,5	18,5	18	18	18	18	16,5	16,5	15,5	13,5	13	13	13	13	12,5	11,5
Від 1,5 до 2,2	18,5	18	18	18	18	16,5	16,5	15,5	14,5	14	13,5	13,5	13	12,5	12,5
Від 2,2 до 3,1	19	18	18	18	18	16,5	16,5	15,5	15	15	14,5	14,5	14	13	13
Від 3,1 до 4	19	18	18	18	18	18	17,5	17	15,5	15	14,5	14,5	14	13,5	13,5
Від 4 до 4,2	20	20	20	19	19	18	17,5	17	15,5	15,5	14,5	14,5	14,5	14,5	14,5
Від 4,2 до 4,6	20,5	20	20	19	19	18	18	18	16,5	16,5	15	15	15	15	14,5
Від 4,6 до 5,9	20,5	20	20	19	19	18	18	18	18	17	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5
Від 5,9 до 7,1	20,5	20	20	19,5	19	18,5	18	18	18	17,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5
Від 7,1 до 10,3	21	21	21	20	20	18,5	18	18	18	18	16,5	16,5	15,5	15,5	15,5
Від 10,3 до 16	24,5	24	22,5	22,5	21,5	19	19	19	18,5	18,5	18	18	18	18	18
Від 16 до 35,4	24,5	24,5	23,5	23,5	21,5	21,5	21,5	21	21	21	20,5	20,5	20,5	20,5	20,5
Від 35,4 до 44,9	25	25	25	25	25	24,5	24,5	24,5	24,5	24,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5
Від 44,9 до 93,7	27,5	27	25	25	25	25	25	24,5	24,5	24,5	24	24	24	24	24
93,7 і більше	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5

Джерело: складено автором

обліку дітей дошкільного й шкільного віку, використання для розрахунку обсягів освітньої субвенції даних реєстру дітей, які проживають та перебувають в межах територіальної громади, оскільки саме вони є потенційними отримувачами освітніх послуг за рівнем повної загальної середньої освіти і саме їм держава гарантує створення умов для її здобуття, водночас кількість дорослого населення та частка сільського дорослого населення не пов'язані із забезпеченням права на здобуття повної загальної середньої освіти, і відповідно – не можуть бути основою для визначення коефіцієнтів та показників. Відповідно для обчислення коефіцієнта приведення розрахункової наповнюваності класу учнями, які здобувають загальну середню освіту у початкових школах, гімназіях, ліцеях, закладах спеціалізованої освіти, крім учнів спеціальних класів та класів з вечірньою формою здобуття освіти у таких закладах освіти, застосовувати таблицю (табл. 3), у якій використовуються дані про кількість дітей шкільного віку, які проживають чи перебувають у межах визначеної території, а також щільність учнів на 1 км².

Водночас не менш важливим є визначення розрахункової наповнюваності класів учнями залежно від типу місцевості, де розташований заклад, під час розрахунку обсягу освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам і подальшого розподілу в межах територіальної громади, оскільки щільність населення у міській та сільській місцевості в межах однієї громади може суттєво

відрізнятися. Для успішного аналізу використання фінансових ресурсів у сфері загальної середньої освіти, зокрема коштів цільових освітніх субвенцій у закладах освіти, котрі надають такі освітні послуги, на думку Гапон В.В., Барабаш О.А., Читаєвої К.Г. необхідна інформаційна база, сформована на єдиних методологічних принципах організації збору інформації, та інструментальні засоби опрацювання фінансових даних, що забезпечить вирішення питань оцінки ефективності їх використання на національному та регіональному рівнях [2, с. 104–105]. Зазначене обґрунтовує потребу додаткового дослідження та вирішення питань розроблення нових підходів до збору та обробки фінансової й статистичної інформації як на рівні територіальних громад, так і держави.

Висновки. Результати проведеного дослідження свідчать про те, що механізм фінансування закладів освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти, потребує удосконалення. Забезпечення об'єктивного розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами з урахуванням типу місцевості, де розташовані заклади освіти, а також урахування даних дітей шкільного віку, що проживають на визначеній території є обґрунтованим та доцільним, оскільки сприятиме об'єктивному розподілу та ефективному використанню фінансових ресурсів. Водночас залишаються невирішеними питання оцінки ефективності не тільки розподілу, а й використання наявних ресурсів закладами і установами, що складають освітню мережу.

Список використаних джерел:

1. Бенювська Л.Я. Напрями вдосконалення фінансування середньої освіти з місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2017. Вип. 3(125). С. 32–36.
2. Гапон В.В., Барабаш О.А., Читаєва К.Г. Вплив євроінтеграційних процесів на перспективи реформування фінансової системи у сфері загальної середньої освіти України. *Освітня аналітика України*. 2022. Вип. 4. С. 98–117.
3. Герчинський Я. Фінанси освіти в Україні: окремі стратегічні питання. Київ : Юстон, 2017. 152 с.
4. Інформаційні довідки щодо розрахунку обсягу освітньої субвенції на 2021, 2022, 2023 рік. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/byudzheta-zakupivli/byudzheta>
5. Лондар С.Л. Удосконалення фінансування системи освіти України як передумова успішного реформування : монографія. Київ : ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2021. 274 с.
6. Лукашенко Л.В. Фінансування закладів загальної середньої освіти в умовах децентралізації: проблеми та перспективи розвитку. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2021. Вип. 3(83). С. 67–71.
7. Рамський А.Ю. Фінансування закладів загальної середньої освіти: сучасний стан, проблеми та перспективи. *Український журнал прикладної економіки та права*. 2023. Том 8, № 2. С. 236–240.
8. Про затвердження формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 р. № 1088. *Офіційний вісник України*. 2017. № 7. С. 35.
9. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 року № 463-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 31. С. 5.

References:

1. Benovska L. (2017) Napriamky vdoskonalennia finansuvannia serednoi osvity z mistsevykh biudzhativ v umovakh biudzhetnoi detsentralizatsii [Directions of financing improvement of secondary education from local budgets in the conditions of budgetary decentralization]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy – Social and Economic Problems of the Modern Period of Ukraine*, vol. 3(125), pp. 32–36. (in Ukrainian)
2. Hapon V.V., Barabash O.A., Chytaieva K.H. (2022) Vplyv yevrointehratsiinykh protsesiv na perspektyvy reformuvannia finansovoi systemy u sferi zahalnoi serednoi osvity Ukrainy [The influence of European integration processes on the prospects of reforming the financial system in the field of general secondary education of Ukraine]. *Osvitnia analityka Ukrainy*, vol. 4, pp. 98–117.
3. Herchynskiy Ya. (2017) Finansy osvity v Ukraini: okremi stratehichni pytannia [Finances of education in Ukraine: certain strategic issues]. Kyiv: Yuston, 152 p.
4. Informatsiini dovidky shchodo rozrakhunku obsiahu osvitnoi subventsii na 2021, 2022, 2023 rik [Information certificates regarding the calculation of the amount of educational subvention for 2021, 2022, 2023]. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/byudzheta-zakupivli/byudzheta>
5. Londar S.L. (2021) Udoshkonalennia finansuvannia systemy osvity Ukrainy iak peredumova uspishnoho reformuvannia [Improving the financing of the education system of Ukraine as a prerequisite for successful reform]. Kyiv: DNU "Instytut osvithoi analityky".
6. Lukashenko L.V. (2021) Finansuvannia zakladiv zahalnoi serednoi osvity v umovakh detsentralizatsii: problemy ta perspektyvy rozvytku [Financing of general secondary education institutions in conditions of decentralization: problems and development prospects]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*, vol. 3(83), pp. 67–71.
7. Ramskiy A.Iu. (2023) Finansuvannia zakladiv zahalnoi serednoi osvity: suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy [Financing of institutions of general secondary education: current state, problems and prospects]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta prava*, tom 8, no. 2, pp. 236–240.

8. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro zatverdzhennia formuly rozpodilu osvitnoi subventsii mizh mistsevymy biudzheta-
tamy". № 1088 (2017, December 27) [On the approval of the formula for the distribution of educational subsidies between local
budgets]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*, no. 7, p. 35.
9. Zakon Ukrainy "Pro povnu zahalnu seredniu osvitu" № 463-IX (2020, January 16) [About complete general secondary education].
Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, no. 31, p. 5.

**PRACTICAL ASPECTS OF IMPROVING THE FINANCING MECHANISM
OF EDUCATIONAL SERVICES AS A COMPONENT OF THE STRATEGIC DIRECTION
OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE EDUCATION SPHERE**

Summary. One of the main priority directions of the modern state policy of Ukraine is the reform of the education system with the aim of improving and ensuring quality education, improving its organizational and management structure. The network of institutions and educational institutions must meet the needs of the population in quality educational services, which necessitates the improvement of the financing mechanism of the educational sphere. The article analyzes the organizational and economic principles of financing the educational sphere in Ukraine, the network of general secondary education institutions and the state of its financing in Krolevetska city and Kirikivka settlement territorial communities, components of the current mechanism for the distribution of educational subsidies. The conducted analysis confirmed the need to update approaches to financing general secondary education, to calculate the amount of financing of educational institutions with a distinction between rural and urban territories within the same community, as well as the need to take into account not the entire population, but only the number of school-age children living in a certain territory. In accordance with the identified problems, directions for improving the mechanism for calculating the amount of educational subsidization have been outlined and substantiated. In particular, it is proposed to calculate the indicator of estimated class occupancy by students on the basis of data from the register of school-aged children living in the territorial community, and when calculating the amount of educational subsidization from the state budget to local budgets and further distribution within the territorial community, take into account the type of area where the institution is located. At the same time, the issues of assessing the effectiveness of not only distribution, but also the use of available resources by institutions and institutions that make up the educational network remain unresolved.

Key words: mechanism of financing educational services, educational subvention, socio-economic development of the educational sphere, network of educational institutions, social infrastructure, accounting of school-age children.